

Izhaja vsak dan, izvenredne nedelje in ponedeljka ob 6 popoldne.

Uredništvo: Ulica Sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadst. — Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankirane pisma se ne sprejemajo in rokopisi se ne vračajo.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Štefan Godina. Lastnik: Komercijalna banka „Edinosti“. — Tisk: tiskarna „Edinosti“, vplivne zadruge s omejenim poslovanjem v Trstu, ulica Sv. Frančiška Asiškega št. 20.

Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

Naročnina znaša: Za celo leto K 24.—
za pol leta „ 12.—
za tri mesece „ 6.—
Za nedeljsko izdajo za celo leto 5/20
za pol leta 2/50

VEČERNA EDINOST

EVROPSKA VOJNA.

Z bojišč.

BERLIN, 25. (Uradno). Veliki glavni stan, 24. 9.: Na zapadnem bojišču ni prišlo danes v splošnem nastopu do nikakih bistvenih dogodkov. Posamični delni boji so bili Nemcem ugodni.

Iz Belgije in vzhodnega bojišča ni ničesar javiti.

PARIZ, 24. (K.). »Petit Parisien« objavlja članek podpolkovnika Rousseta, ki napoveduje — skilceva se na jako močno pozicijo in izvrstna utrjanja Nemcev — le počasen napredek bitke. Nočni napadi Nemcev so v kljub utrjenosti neoporečno spretni.

Uničena postaja za brzojavljanje na iskre.

LONDON 24. (Kor.). Reuterjeva pisarna javlja iz Sidneya, da je bila glasom tjakaj došli poročila nemška postaja za brzojavljanje na iskre na otoku Nauru razdejana.

Iz predgovodine sedanje vojne.

DUNAJ, 25. (K.). »Fremdenblatt« piše: V nekem, po angleški vladi objavljenem poročilu prejšnjega angleškega veleposlanika na Dunaju od 1. septembra t. l. glede predgovodine sedanje vojne je tudi od njegovega ruskega kolege izvirajoča trditev, da je avstro-ogrski veleposlanik v Petrogradu, grof Szapary priobčil gospodu Sazanovu, da Avstro-Ogrska privoljuje da se tiste točke v not, poslani Srbiji, ki niso v soglasju s srbsko neodvisnostjo predlože posredovanju.

Kakor se nam javlja od informirane strani, te navedbe nikakor ne odgovarjajo dejstvu. Po naravi koraka, ki ga je monarhija napravila v Beogradu, si tega sploh ne moremo misliti.

Citirano mesto v veleposlanikovem poročilu, kakor tudi nekateri drugi izreki v istem, so očitno navdahnjeni s tendenco, da bi se z zatiranjem neke pretežne odločnosti Avstro-Ogrske pokazalo postojanje nemške diplomacije kot pravi vzrok izbruha vojne.

Taki polzskusi ne morejo zatemniti resnice, da sta bila Avstro-Ogrska in Nemčija edini v želji po ohranitvi evropskega mira. Če se ta želja ni izpolnila in če je iz lokalnega obračuna navstal evropski konflikt, je to prisilila izključno le okolnost, da je Rusija s tem, da je najprej Avstro-Ogrsko, a nato Nemčijo ogrožala se s svoji neopravičljivi mobilizacijami, obema centralnima vlastima vsilila boj in s tem dala začetek splošni konflagraciji.

Štirideset nun aretiranih.

ANTWERPEN, 24. (Preko Berlina). — Belgijski orožniki so udrili v nemški nunski samostan v Borsbeucku in so aretirali 40 nun, ki jih hočejo prevesti preko meje. Kot vzrok tej odredbi se navaja, da je ena nun pozvala nekega delavca, naj moli mesto za kralja Belgijcev, za nemškega cesarja.

Prizne govorice o posredovanju.

RIM, 25. »Agenzia Stefani« javlja: Neki mišanski list objavlja neko vest, glasom katere se vstred vzpodbude od strani angleške vlade vrše med vladama Italije in Francije pogajanja radi posredovanja Italije v sedanji evropski vojni. Ta vest je brez vsake podlage.

Obdobjanje inozemcev v Turčiji.

CARIGRAD, 24. Uradni list priobči jutri zakon o obdobjanju dohodkov in zvezcev.

Katoliški duhovnik obdožen vojne izdaje.

BERLIN 24. (K.). Vojno sodišče je izdalo za katoliškim duhovnikom in urednikom Wetterle-Kolmarju, ki je pobegnil, tirnico. Proglašen je proti njemu preiskovalni zapor radi vojne izdaje. Prosi se, naj se ga prime in izroči. Od nemce se zaplenjuje vse premoženje, ki je poseduje Wetterle, ali ki bi mu pozneje pripadlo.

Suspendirano izplačevanje dividend.

PARIZ 24. (K.). (Preko Berlina). Po odredbi vlade je »Credit Lyonnais« suspendiral izplačanje jutri zapadle delne dividende na svoje akcije za prvo polletje.

Nemški križar v Bengalskem zalivu.

LONDON 25. (K.). Reuterjeva pisarna javlja uradno iz Kalkute: Nemški križar »Emden« se je pojavil pred Madrasom in je s strelji začel dve šrambi z oljem. Angleške utrde so se odzvale s streljanjem. »Emden« je ugasnil svoje luči in je izginil v temi.

Žitni trg.

DUNAJ 24. (Kor.). Pšenica in rž trdno, koruza in oves trdno, vreme oblačno.

Brzojavka sultanu cesarja Viljema.

CARIGRAD, 24. (Kor.). Kakor poroča »Ikdam«, je sultan ob priliki, ko je bil ranjen princ Joahim, naslovil na cesarja Viljema prisrčno brzojavko. Cesar Viljem se mu je ravno tako prisrčno zahvalil.

Bivši bolgarski minister Genadijev odpotoval v Sofijo.

CARIGRAD, 24. (Kor.). Bivši bolgarski minister za zunanje zadeve Genadijev, ki se je mudil skoraj en mesec tukaj, je odpotoval v Sofijo.

Porta proti konfiskaciji mohamedanskega imetja v Macedoniji.

CARIGRAD 24. (Kor.). Kakor poroča »Tanin«, je sklenila Porta, ker so vsi njeni dosedanja koraki proti konfiskaciji posestev odsotnih Mohamedancev od strani grških oblastev v Macedoniji ostali brezuspešni, storiti še zadnji korak. Ako se s tem korakom v gotovem času ne doseže ničesar, bi segla Porta po represalijah.

Razne politične vesti.

Torpedi podmorskih čolnov. Podmorski čolni mečejo proti sovražnim ladijam Whiteheadove torpede novega modela z razgrevalnikom, ki jim daja brzino 40 vozlov na uro. Ti torpedi morejo zadeti svoj cilj na daljavo 4000 metrov. Stanejo pa ti torpedi od 15 do 20.000 kron vsak. Za potopitev angleških križark »Aboukir«, »Cressy« in »Hogue«, ki so imele vsaka po 12.000 tonel, je nemški podmorski čoln »U 9« lansiral tri torpede, v skupni vrednosti 45 do 60.000 kron, četim so bile tri potopljene angleške križarke vredne najmanj 100 milijonov.

Löwensko vseučilišče se preseli v Cambridge? Iz Londona poročajo, da je senat vseučilišča v Cambridgeu poslal belgijskemu ministru v Londonu pismo, v katerem se vabi Löwensko vseučilišče, naj se začasno preseli v Cambridge in naj tam nadaljuje svoje specialne tečaje ter izdaja svoje diplome. Vseučilišče v Cambridgeu bi stavilo na razpolago potrebne prostore ter bi nudilo vse olajšave. Ko se je kardinal Mercier pred nekaj dnevi mudil v Londonu, se je informiral o tej ponudbi ter je bil jako ginen.

Nemški socialni demokratje v vojni službi. Socialno-demokratska okrajna zveza za Magdeburg-Anhalt je izvela štetje v vojni službo vpoklicanih socialno-demokratskih strankinih članov, ki je dala zanimiv rezultat. Okraj obsega osem državnoborskih volilnih okrajev vladnega okraja Magdeburg in dva volilna okraja vojvodine Anhaltke. V teh desetih okrajih je imela stranka dne 1. julija t. l. 28.642 moških članov. Od teh je bilo dne 6. t. m., ko se je izvršilo štetje, vpoklicanih v vojni službo 9162, nič manj nego 32 odstotkov. To število se še izdatno pomnoži, ko bo tudi vpoklic črne vojske izveden v polnem obsegu. Med vpoklicanci je bilo 489 funkcionarjev stranke. V nekaterih krajih so bili vsi funkcionarji vpoklicani v vojni službo. Kakor se daje izračunati, so postavili samo organizirani socialni demokratje okraja Magdeburg - Anhalt tri polke v vojnem številu. »Arbeiter Zeitung« izraža željo, naj bi strankine organizacije tudi pri nas izvele take statistične izkaze.

Sličice z vojne.

Ob zvokih harmonike. Ranienci gališkega bojišča pripovedujejo: Ko je v bitki pri Krasniku trebalo preiti k naskoku, je izvel nek vojak 13. pešpolka iz svoje velike krušne torbe — harmoniko in začel izvajati na njej veselo melodijo. To je vojak silno navdušilo in so se ob zvokih pesmi »Jeszcze Polska« vrgli na nasprotnika kakor da gredo na ples.

Sporočilo poljskega dekleta vojaku. »Głosu Brzeszowskemu« piše neko dekle: Sivam za te srajce, moj dragi, ki te ne poznam in te morda nikoli poznala ne bom. V vsak šiv, v vsak bodljaj vpletam iskreno željo: Bodi zdrav, bodi hraber, bodi moder, moj dragi, bij se junaški, povrni se zdrav! Vodi, da domovina noče tvojih ran, noče tvoje smrti, ampak hoče tvoje zmage! Ne stopaj slepo, ali hodi smelo in modro! Zapišni si in Bog ti bo dal srečo!

Se je človekoljubja povsod! Neki nemški vojak je pisal svoji izvoljeni iz Bussu ob Seini na Francoskem daljše pismo, iz katerega posnemljemo: Namestili so nas v vaški šoli. Do 2. ure po noči sva hodila z učiteljem po vasi in sva rekvirirala odede. On spredaj s svetilko, jaz s puško za njim. Tako sva šla od hiše do hiše. Ako niso odprli, sem udaril s kopitom po vratih, ali sem razbil okna. »Vi, Nemec, vi se znate še bolj razjeziti, nego mi Fran-

cozi,« je rekel učitelj, kadar sem malce pretrdo nahljuil prebivalce. . . . Naslednjega jutra me je pozval učitelj v svoje stanovanje poleg šole. Meni je dal kave in kruha, kave na za vse ranjence, ki so bili v gradu. Družina je obstojala iz staršev in ene deklice, a nobeden njih ni razumel ni besede nemški. Pripovedovati sem jim torej moral francoski. Ko sem pokazal dekletu tvojo sliko, je začela jokati. Pozneje mi je prinesla nagelček, ki naj ga dam tebi, ljuba, ko se vrnem. Ljudje so sploh jako ljubeznivi z mano; ves dan sem v njihovi hiši in obžaljujem odkritosrčno, da moram jutri zjutraj ob 6. uri od tu.

Čudno je, da sem našel vedno le dobrih ljudi v tej sovražni deželi. Pri učitelju sem vstopil kot sovražnik s puško v roki in postopajo z mano kakor s svojim sinom. Ko sem sinoči sedel z njimi v prijazni sobi, sem bil čisto pozabil na vojno. Pripovedoval sem jim le o tebi, dobro dekle, in o ljubi domovini in o hrabrih vojakihi. Če bi bila ti poleg, bilo bi tako udobno celo v sovražni deželi. . . . !

Vojna razmišljanja.

Kdo ve, kako je našim? Ali se bijejo, ali čujejo, ali marširajo čez dolge, nepremerne kilometre? Morda mislijo na svoje ljube in znane? Kaj jim sporočimo?

Pisali bomo očetom, da nam je tukaj dobro in tudi poskrbimo, da bo to res. No, čemo jim kratiti zaslužena oddiha, ne bomo jih napajali s solzami svojega gorja, naj v svojem domovinu počivajo in spe v miru. Ne bomo jih milovali, ne vznemirjali iz njihovega itak burnega življenja; pišita hčerka in sinček; vsi smo zadovoljni, oče, le brž odpravi in vrni se čil in čvrst domov. Sporoči majka sinu, naj živi brezskrbno, saj doma smo lepo varni; nas ne obletavajo krogle in šrapneli, nismo ni lačni, ni žejni, nihče nas ne preganja in počitka ne pogrešamo. Vse imej, mati, v izobilju, le sina prepusti usodi njegovega življenja, da bo miren tudi sredi nevihte ognja. Hujša je bol, ki mu jo prizadejčev s svojo solzo, nego šrapnel, ki mu je ranil nogo.

Med tem pletejo naše dobre žene in dekleta gorko voleno blago za naše junake, da ne bodo trpeli v hudi zimi in da se povrnejo čili domov. Strežnice in strežniki Rdečega križa lajšajo ranjenecem bolečine, da jim lažje potekajo ure in da kmalu ozdravijo. Tudi mi moramo ranjenecem, ki jih srečujemo, pomagati, bodi z darom, ali s tešljivo besedo. Zelo prijetno je bolniku, da mu v kratkočasu krepimo zavest. Saj ve, da bo moral zopet za praporom miriti sovražnikovo razpaljenost, krotiti njegovo srditost in braniti sobojenike pred smrtnimi krogli.

In pot naprej? Ako smo izpolnili vse to, smo to storili le do danes. A vest nam veleva, preden se naše trume vrnejo iz ognjevitvega boja, da jim skrbno izrahljamo njihovo ležišče ekzistence in ugladimo pot v mirno nadaljno življenje. Pozabimo črt na svojega osebnega neprijatelja, ki je pobit v smrt za naše življenje, imetje in meje. Pokažimo očetom, mesto kupov dolgovi in družinske razoranosti, skromno a trezno ravnanje gospodarstvo. Svojim sinovom dokažimo, da je bilo res, kar smo jim poročali na bojišče, da se jim ne bo oprijemati najnapornejših sredstev za vzdrževanje med tem časom nastalih neredov v domači hiši. Tedaj solnce prodre svoj mračni pajčolan, zasije blagodejno na posamičnika, na družino, na narod, na državo. Razvijala se bo nova Avstrija, napojena s svežim duhom pogojev za boljšo bodočnost.

Reims.

Na desni obali Vesle in na prekopu, ki spaja Aisno in Marno, stoji to staro glavno mesto vinorodne Champagne, danes prozaično imenovano glavno mesto arondisementa Marne. Na okolo so se razvrstili mehki holci, na katerih raste v izobilju vinska trta, iz katere prihaja kaplja glasovitega francoskega sekta. — Strategična važnost tega mesta se je že poprej izkazala, a v zadnjih desetletjih je narasla, ko je Reims postal spajališče v severozahodni Francoski štirih železniških prog. Po polomu leta 1871 so napravili Francozi iz tega mesta trdnjavo, obdavi jo po okoliških višinah z 12 utrdami.

Mesto se ponaša se svojimi arhitektonskimi širokimi ulicami in širokimi trgi. No, med starodavnost javnih in privatnih poslopij, se je začel zavlačevati z novimi časi industrializem in tako so nastali moderni boulevardi in senčnate promenade, za katerimi se širijo brezoblična obrtniška predmestja. Med številnimi spomeniki se izstajajo posebno veliki kip Louisa XV. na Place Royal, maršala Droueta in J. B. Cuberta, ki sta se oba rodila v

Rouenu, in spomenik device Orleanske, ki ga je leta 1896 izdelal Dubois. Place Godinet je odlična s krasno fontano.

Kar pa raznaša sloves Reimsa na daleč radi gradbenih redkosti, to je njegova gotska katedrala Notre Dame, ki so jo začeli graditi l. 1212., a dovršili v letu 1295. Fasada se svojimi tremi portali, z ogromnim okroglim oknom »rožo«, arkadami, mnogoštevilnimi kipi in reliefi — to je sijajen zgled dovršeno izvedene zgodnje gotike. Flankirata jo dva stolpa, visoka 82 metrov, ki sta se jim vrhova zrušila pri požaru leta 1481.

Notranjost te slavne cerkve je 139 metrov dolga, do 49,5 metrov široka, 38 m visoka, ter ima tri ladje v dolgosti, in istakto tri ladje poprek, ter kor, obkrojen od pet kapel. Med neprecenljivimi njenimi dragocenostmi se nahaja mnogo slik starih mojstrov, starodavnih oken v barvah, dragocenih »gobelinov« in preprog, ura iz XVI. stoletja, velike orgle, da niti ne omenjamo obilne zakladnice zlatih in srebrnih cerkvenih predmetov, okrašenih z dragim kamenjem.

V tej katedrali so se od leta 1179 kronali francoski kralji. Do francoske revolucije se je v tej cerkvi hranil glasoviti remski star evanجيل, na katerem so kralji polagali prisego. Interesantno je, da je bil ta rokopi, na pergamentu, ki je obseval evanجيلje, napisan v staroslovenskem cerkvenem prevodu, deloma cirilskimi, deloma glagolskimi črkami. Hranil se je v katedrali od leta 1574 kot dar kardinala Lotariškega, ter so ga sprvega smatrali za nekak orientalen manuskript, dokler ni Peter Veliki, mudec se v Reimsu v letu 1717., razkril njegov slovanski izvor. Za časa francoske revolucije je bila ta sijajna, z dragocenimi kamni odličena zbirka uničena, dragocenosti pokradene, in le ostanki se hranijo v remski mestni biblioteki. Silvestre jih je faksimiliral in izdal v Parizu l. 1843 z uvodom Kopitara (noveje izdanje L. Leger, Paris 1899).

V remski katedrali se je tudi hranila glasovita Ampulla Remensis (la sainte ampoule, sveta posoda), o kateri pravi legenda, da jo je iz neba prinesel golob leta 496 ob kronanju frankovskega kralja Ludvika, a vsebovala je »nepremagljivo olje«, s katerim so se od leta 1179 mazili francoski kralji. In ta »ampulla« je pala kakor žrtev uničevalnega dela revolucije.

Starodavna, omenjena vredna zgradba v Reimsu je cerkev St. Remi, ki so jo začeli zidati v letu 1049 v romanskem slogu, a dovršili so jo v gotskem. V tej baziliki je nadgrobni spomenik sv. Remigija, restavriran v letu 1847.

Med drugimi zgradbami je omeniti še svetovalnico (sezidano med l. 1627 in 1890) s fasado okrašeno s stebri, bogato izdelanim stropom in konjeniškim kipom Louisa XIII, nadškofijska palača, zgrajena med l. 1498 in 1509 s kapelo iz XIII. stoletja in veliko slavnostno dvorano v gotskem stilu, sodno palačo, gledališče, bolnišnico (nekdanja opatija St. Remi) ter več privatnih poslopij (hiša »sigrancev« ali glasbenikov) iz XIII. do XVI. stoletja s skulpturami, reliefi itd.

Od raznih starin treba posebno omeniti Porte de Mars (rimski triumfalni obok s tremi prehodi, dolg 33 metrov, visok 13,5 m, iz 4. stoletja po K.), leta 1860 najdeni mozaik 88 kvad. metrov širine.

Reims je šel l. 1911 115.178 prebivalcev, ki se po večem delu bavijo z industrijo. Velike važnosti je industrija volne (na daleč znane »merinos«, »flanel«), ki v 20 predilnicah zaposluje 24.000 delavcev, a v 30 tkalnicah proizvaja robe v vrednosti 70 milijonov frankov. Druge industrijske vrste so: fabrikacija strojev, kemičnih produktov, loženice, olja, papirja i.d. Razum tega ima Reims 50 tovarnih šampanjcev, z vsposredno Reims šampanja se izvaža na leto za 20 milijonov frankov, a trgovina z vinom dosega 125 do 140 milijonov.

Reims ima mnogo šol, ki v glavnem odgovarjajo našim srednjim šolam, pripravno šolo za medicino in farmacijo, razum tega biblioteko s 100.000 zvezki in 1800 manuskripti, muzej umetnin in antikvit, akademijo znanosti ter več znanstvenih in humanitarnih zavodov.

Reims, stari »Durocortum« je bil glavno mesto področja Remi (Civitas Remorum) in rimske pokrajine Belgica secunda. Krščanstvo se je pojavilo v njem okolo leta 360. Tu je sv. Remigij po zmagi nad Alemami pokrstil l. 496 Klodviga in več frankovskih poglavarjev. Z verodostojno pogodbo l. 843 je Reims pripal zapadni Frankovskemu. Ludovik IV. je podelil mesto nadškofu Artaldu in od tedaj je Reims nekaj časa ostal v oblasti nadškofov, ki so se imenovali remski grofi, a kasneje vojvode. Od Ludovika VII. so se francoski kralji kronali v Reimsu, kjer sta se tudi vršila koncilija l. 813 in 1040. Leta

Posamezne številke se prodajajo po 6 vinarjev, zastarele številke po 10 vinarjev.

Oglesi se računajo na milimetre v širokosti ene kolone
Cene: Oglesi trgovcev in obrtnikov mm po 10 vna
Osmrtnice, zahvale, poslanice, oglesi denarnih zavodov mm po 20 vna
Oglesi v tekstu lista do pet vrst K 5.—
vsaka nadaljna vrsta 2.—

Mali oglesi po 4 vinarje beseda, najmanj pa 40 vinarjev
Oglaste sprejema inšeratsni oddelček »Edinosti«. Naročniki in reklamacije se pošiljajo v pravi list. Plačajo se letnično in upravi »Edinosti«. — Plača in toži se v Trstu.
Uprava in inšeratsni oddelček se nahajata v ulici Sv. Frančiška Asiškega št. 20. — Poštneizdatnični račun št. 841.662.

1421 so osvojili Reims Angličani, a l. 1429 ga je zopet pridobila Francija Jeanne d'Arc (Devica Orleanska). Pri Reimsu so se 13. marca 1814 (pred 100 leti!) Francozi borili proti Rusom in jih premagali. V nemško-francoski vojni l. 1870 je bil Reims kakor važno železniško razkrižje vzletel v mesecu septembru.

Dosedanje izgube angleške vojne mornarice.

Glasom poročil angleških listov, je izgubila angleška vojna mornarica dosedaj sledeče vojne ladje:

1) Oklopno križarko »Warrior«, zgrajena l. 1905, 13.750 ton; 2) križarko »Arothusa«, zgrajena 1913, 3650 ton; 3) križarko »Gloucester«, zgrajena l. 1909, 4800 ton; 4) križarko »Fearless«, zgrajena 1912, 3500 ton; 5) križarko »Pathfinder«, zgrajena 1904, 2990 ton; 6) križarko »Amphion«, zgrajena 1911, 3500 ton; 7) torpednega rušilca »Druid«, zgrajen leta 1912, 770 ton; 8) torpednega rušilca »Laertes«, zgrajen 1913, 980 ton; 9) torpednega rušilca »Phoenix«, zgrajen leta 1912, 770 ton; 10) torpedovko »Speedy«, zgrajeno l. 1889, 80 ton.

Po novejših poročilih so bili dalje še potopljene: podmorska čolna »A E 2« in »A E 1« in pa torpedni rušilec »Bullfinch« in precej zastarela bivša oklopna ladja »Fisgard II.«, ki je bila sedaj uporabljena kot solska ladja. V južnoamerikanskih vodah ste bili potopljene zavarovani križarki »Glasgow« in »Pegasus«.

Tem izgubam je treba prišteti še tri oklopne križarke, ki so bile potopljene pri Hooek van Hollandu dne 22. t. m., tako da znašajo dosedanje izgube angleške vojne mornarice 18 ladij, med njimi štiri velike oklopne križarke.

Gospodarski boj proti Nemčiji.

»Times« priobčujejo razgovor svojega petrograjskega korespondenta z ruskim zunanjim ministrom Sazanovom, ki je tokom razgovora izjavil:

»Oči vseh se obračajo sedaj na usode armad na evropskih bojiščih. Toda ne oziiraje se nato nudi sedanji položaj jako ugodno priliko za trgovino in promet z Rusijo. Za Anglijo in Ameriko bi bilo to leta in leta tako velikanskega pomena, da si tega ni mogoče niti predstavljati. Že dolga leta je pošiljala Nemčija vztrajno in z veliko marljivostjo svoje izdelke v vse kraje ruske države in nam je prodala vsako leto za več kot 1200 milijonov rubljev raznih svojih izdelkov. Nemčija je pričela z nami prepri in sedaj so se velikanska tržišča za stroje, kemikalije in druge tovarniške izdelke naenkrat zaprla za Nemčijo. V tem obstoji največja trgovinska priložnost za Anglijo in Ameriko, kakršne še nikdar ni bilo.

Ne zadostuje že, da trgovci in fabrikanti ponujajo svoje blago na naših trgih. Kdor hoče imeti trajno korist od novih trgovinskih pogojev naše države, mora smatrati nalogo za resno. Poslati se morajo k nam strokovnjaki in to še tokom sedanje vojne, da proučijo in preštudirajo razmere naše dežele. Naše naloge, naš način poslovnega prometa, naše sedanje in bodoče potrebe se morajo preiskati znanstveno in temeljito, tako da bi po sklepu mira na teh tržiščih, po katerih so desetletja gospodovali nemški izdelki, prišli do veljavne angleški in ameriški izdelki.

Zlasti za Ameriko odpira Rusija priložnost industrialnega prometa, ki se je ne more dovolj preceniti. Naša država šteje nad 170 milijonov duš in vsakoletnih 1200 milijonov rubljev, ki smo jih izplačali Nemčiji, pomeni samo začetek naših potrebščin, ker postane Rusija kmalu eno najbogatejših in najvažnejših tržišč na vsem svetu. Nove železniške zgradbe in povsod nov razvoj so samo preludij k novi eri uspevanja in procvitanja naše države, kakor nikdar kedaj prej.

Ne morem dovolj precizno izraziti nade in upa, da si bodo inozemski trgovci o tej čudoviti priložnosti na jasnem in da ukrepanje vse potrebno hitro, kajti ko bo vojna končana, bodo pota na vseh straneh odprta in kdor hoče imeti dobiček, mora napraviti prve korake brez vsakega odlašanja.

Krakov v znamenju vojne.

Neko pismo iz Krakova opisuje položaj v Krakovu sledeče:

Vojno vzdusje s poljan, na katerih se bijejo Avstrijanci z Rusi, prihaja tudi do nas. Nevestrasti ambulanti vlaki prihajajo v polmraku. Odpirajo se vratca in iz

njih izstopajo lahko ranjeni, ki jih takoj namestijo v čakalnice. Vlaki s težko ranjenimi ostanejo zaprti; kateri so in koliko jih je, radi prepovedi pristopa ne moremo vedeti. Zadnji begunci, ki se jim je posrečilo uiti, so dospeli semkaj pred par dnevi. Begunci so Poljaki in Rusini, največ pa je Židov.

Življenje v mestu je podobno težkemu bolniku. Nепrestano odhajajo čete, a z vojnih krajev prihajajo bolni in ranjeni vojaki. V velikih vozovih za prevoz po lištvu se dovažajo ruski vjetniki. Iz okoliških mest prenašajo židje neprestano na svojih vozovih velike množice svojega blaga, priganjane z nervoznimi klici svoje mršave konje. Vsi so ogrnjeni z doigami, črnimi sukni. Kar naenkrat se velike mase ljudstva, ki vrve po ulicah, razdele. Po ulici koraka sprevod prepevajočih ljudi. To so procesije za srečen izid vojne. Nepregledni sprevodi se pomikajo tudi po najbolj zapuščenih ulicah in sicer med prepevanjem litani in molitev rožnih venec.

Krakov se odlikuje po svoji pobožnosti. Malo je mest v Avstriji kakor Krakov, ki bi šteli toliko samostanov in cerkev, ki se odlikujejo tako z vitkimi stolpi kakor tudi s ponosnimi zidanimi iz srečne preteklosti. Po ulicah notranjega dela mesta se nahajajo še danes ponosne palače in hiše poljskih knezov, kakor tudi patricijska domovja. Toda vsa ta poslopja so v nekem oziru pokvarjena na zunaj z raznimi gostilnami in trgovinami, dočim spominja notranjost teh hiš s širokimi hodniki, galerijami, stopnišči in visokimi saloni še vedno na staro poljsko slavo in minuli sijaj. Vsaka hiša, ki se nahaja na trgu, ima svojo zgodovino. Vse je podobno veličastnemu okviru, ki so ga pustili pretekli veki nedotaknjena. Ravno po tem je najbrže spoznati, da je ostal Krakov poljski.

Še eno sredstvo v vojni.

Med raznimi drugimi sredstvi, ki se jih poslužujejo vojskujoče države, je brez dvoma velike važnosti tudi Marconijev brzojav brez žice. Ta je v vojni silno potreben, kar so pokazale zlasti zadnje vojne. S tem sredstvom zamore vojskujoče države z velike daljave spremljati gibanje svoje in zavezniške vojske, izvedeti za položaj in gibanje sovražne vojske in eventualno preprečiti vsako uspešno gibanje. Vsekakor se zamore storiti to sedaj neovirano, dočim se je moral prejeti, dokler je bil še v rabi brzojav z žico, del vojske vedno bati, da bodo odtrgane njegove zveze od drugega dela.

Sedaj se tega ni treba bati, in zato je tudi popolnoma razumljivo prizadevanje vsake države, da postavi tako na kopnem kakor tudi na vojni ladje čim večje številne brezžičnih brzojavnih postaj. Angleška ima dosedaj v tem oziru prvenstvo, ima namreč 1572 celic; za njo pride Nemčija, ki ima 646 celic, potem Francija s 375, Rusija 156, Japonska 110, Avstrija 103, Belgija 33 celicami. Anglija ima torej več celic, kakor vse imenovane države skupaj. Te celice služijo v mirnem času večinoma za zunanjo korespondenco, v vojnem času jih pa porušijo, ker bi bila sicer o nemogočena cenzura in kontrola brzojavnih vestí in kontrola delovanja tihošapcev. Zato so bili aparati prenehanje večidel tudi na avtomobile in aeroplane i. t. d., ker so velike važnosti za vsako vojskujočo državo. Zato je dandanes tudi popolnoma propadla golobja pošta, odkar je izumil Marconi brezžični brzojav. Še v zadnji nemško-francoski vojni so se tekom obleganja Pariza posluževali izključno golobje pošte. Rusija se je raje posluževala sokolov, ki so hitrejši in bolj vztrajni kakor golobi. Vendar pa se polaga na golobe tudi še dandanes velika važnost, in zato vlade ne dopuščajo, da bi se za časa vojne golobi pobijali!

Otvoritev kapele v zavodu „Avstro-Amerikane“ pod Škedenjem. V zavodu „Avstro-Amerikane“ pod Škedenjem, ki ga je družba lastnica stavila na razpolago „Rdečemu križu“ in ki je preurejen v bolnišnico za ranjene in bolne vojake, je bila včeraj otvorena kapelica za tam nahajajoče se ranjene in bolne vojake. Jedilnica št. 3 je bila namreč primerno urejena; koncem dvorane je postavil oltar. Otvoritvena slavnost je pričela ob 9. uri jutraj s sv. mašo, ki jo je daroval škof mons. dr. Andrej Karlin. Tej ceremoniji so prisostvovali: c. kr. namestnik princ Hohenlohe s soprogo in hčerkami, tržaški župan dr. Alfonz Valerio s soprogo in mnogo drugih odličnih oseb. Prisostvalo je maši tudi kakih sto ranjenih in bolnih vojakov, in sicer vsi oni, ki so mogli iz postelje. — V tej provizorični bolnišnici je prostora za 421 ranjencev, a dosedaj jih je nameščenih v njej le 179.

Gospodarstvo.

Prepovedan izvoz volne. Kakor naznaja tujakinja trgovska in obrtna zbornica, je Italija prepovedala izvoz volne.

Na Angleškem se moratorij ne podaljša. Iz Londona brzojavljajo: Vlada je sklenila, da se moratorij dne 4. oktobra ne podaljša.

Za Rdeči križ.

Nadalje so darovali: Peter Parisl, Dunaj K 10, Valerij Dell'Olivo K 2, Adela Zanoer in sestre K 6, Stefan Campa, Greta K 20, I. Tobell, Dunaj K 5, Županstvo Novigrad K 369-91, dr. Atilij Luzzatto K 25. Potom „Piccola“ K 427-45, Benzina Anton, Vrdela K 1, Marija N. K 20.

V blagu: Lovrenc Sosci, Haup, Karla Sutter, Olimpija Tuis.

Nemci so dosedaj naložili 721 milijonov vojne kontribucije.

Evo uradne liste vseh vojnih kontribucij, ki so jih Nemci do sedaj naložili belgijskim in francoskim mestom, ki so prišla njim v roke:

Bruselj 200 milijonov frankov;
Lüthich provinca 50 milijonov;
Lüttich (mesto) 10 milijonov;
Löwen 100.000 frankov;
Lila 7.200.000 frankov;
Armentières 500.000 frankov;
Lens 700.000 frankov;
Roubaix in Tourcoing en milijon;
Termonde en milijon;
Brabantška provinca 450 milijonov frankov;
Gand 100.000 frankov, 2200 smodk, 220 sodov mineralne vode, 100 koles (bicikljev) in 10 motornih koles;
Amiens en milijon frankov in 100.000 smodk.

Vsega skupaj torej 721.500.000 frankov, a od vse te ogromne svote so mogli dosedaj Nemci izterjati le mali del. Bruselj na primer je od zahtevanih 200 milijonov plačal le 30 milijonov frankov. Nekatera francoska mesta pa ne plačajo niti vinarja.

Domače vesti.

Hvalevreden čin. Mnogoštevilni odbor po večini slovenskih gospa in gospic, je izdal prošnjo na tržaške žene, naj te darujejo, oziroma izdelujejo razne zimske potrebščine za naše vojake. Mi se pridružujemo temu apelu. Dostavljamo pa skromno željo, naj omenjeni odbor izda, zraven laškega, tudi slovenski poziv, da bo uspeh bolj gotov.

Odpis hišnega davka. Vodja finančnega ministrstva je glede dovolitve odpisa hišnega davka od stanovanj, ki se povodom vojne krize brezplačno prepuste delavcem, izdal sledeče navodilo vsem finančnim deželnim oblastim: Tudi če se pri brezplačni prepustitvi stanovanj uslužbenec ne vračuna stanarina mezd, se mora sicer vedno to vpoštevati, da obstoja — dokler traja delovno razmerje — med tako prepustitvijo stanovanja in delom imetelja stanovanja gotova gospodarska zveza, tako da ne moreno pravzaprav govoriti, da se je stanovanje zastoj (kot dailo) prepustilo. Če pa delavci vsled ustavitve ali redukcije prometa niso več uslužbeni pri podjetništvu, vseno pa se dopusti, da ostanejo še nadalje brezplačno v dosedanjih stanovanjih, tedaj odpade zveza med delovnim razmerjem in prepustitvijo stanovanja. Tedaj pač ni nobene ovire, da se tudi v tem slučaju odpise davek.

Hotelska delniška družba Grijan - Miramar naznanja slavnemu občinstvu, da se parnik »Vida« vsled nekega popravila nahaja v doku in odpade do prihodnjega ponedeljka, t. j. do 28. t. m., vsakdanja vožnja v Grijan. Od ponedeljka naprej pa bo vozil parnik redno vsak dan kot doslej. Med tem pa se slavno občinstvo lahko poslužuje vlakov južne železnice, ki vozijo: dopoldne, odhod iz Trsta ob 9, 10, 15; popoldne ob 12,30 in 4,10 — odhod s postaje Miramar, dopoldne ob 11,38, popoldne pa ob 4, 5, 24 in 7,35.

Mladenicem v pouk. Prejeli smo: Že večkrat sem napisal kako pritožbo o vedenju 14. 18 letnih mladeničev obeh narodnosti; in ker smatram za potrebno, obnovim še enkrat te pritožbe. Stvar je namreč taka-le: Mladeniči gredo ob nedeljah in praznikih iz mesta v okolico. Tam se ga malo »navlečejo« in potem uganjajo, nazajgrde, razne nedostojnosti. Osobito mladina druge narodnosti prepeva in izgovarja stvari, ki nikakor ne spadajo v usta poštenih ljudi. Tudi napravljajo včasih škodo okoličinom na njihovem imenju. Apelliramo na mladino in na stariše, da opuste, cizroma da uplivalo na to, da se te in slične nedostojnosti nehalo. Meščani moramo nositi na deželo kulturo in ne bruturo! Lepo je in koristno, da hodimo na sveži zrak, a nelepo je, ako se kmetom kažemo neolikanke, kakoršnji bi meščani ne smeli biti!

Otvoritev kapele v zavodu „Avstro-Amerikane“ pod Škedenjem. V zavodu „Avstro-Amerikane“ pod Škedenjem, ki ga je družba lastnica stavila na razpolago „Rdečemu križu“ in ki je preurejen v bolnišnico za ranjene in bolne vojake, je bila včeraj otvorena kapelica za tam nahajajoče se ranjene in bolne vojake. Jedilnica št. 3 je bila namreč primerno urejena; koncem dvorane je postavil oltar. Otvoritvena slavnost je pričela ob 9. uri jutraj s sv. mašo, ki jo je daroval škof mons. dr. Andrej Karlin. Tej ceremoniji so prisostvovali: c. kr. namestnik princ Hohenlohe s soprogo in hčerkami, tržaški župan dr. Alfonz Valerio s soprogo in mnogo drugih odličnih oseb. Prisostvalo je maši tudi kakih sto ranjenih in bolnih vojakov, in sicer vsi oni, ki so mogli iz postelje. — V tej provizorični bolnišnici je prostora za 421 ranjencev, a dosedaj jih je nameščenih v njej le 179.

Gospodarstvo.

Prepovedan izvoz volne. Kakor naznaja tujakinja trgovska in obrtna zbornica, je Italija prepovedala izvoz volne.

Na Angleškem se moratorij ne podaljša. Iz Londona brzojavljajo: Vlada je sklenila, da se moratorij dne 4. oktobra ne podaljša.

Za Rdeči križ.

Nadalje so darovali: Peter Parisl, Dunaj K 10, Valerij Dell'Olivo K 2, Adela Zanoer in sestre K 6, Stefan Campa, Greta K 20, I. Tobell, Dunaj K 5, Županstvo Novigrad K 369-91, dr. Atilij Luzzatto K 25. Potom „Piccola“ K 427-45, Benzina Anton, Vrdela K 1, Marija N. K 20.

V blagu: Lovrenc Sosci, Haup, Karla Sutter, Olimpija Tuis.

Dnevnik „Edinost“ v Trstu

je izdal in založil naslednje knjige:

1. »VOHUN«. Spisal I. F. Cooper. — Cena K 1.60.
2. »TRI POVESTI GROFA LEVA TOLSTEGA«. — Cena 80 vin.
3. »KAZAKI«. Spisal L. N. Tolstoj. Poslovenil Josip Knaflč. — Cena K 1.60.
4. »PRVA LJUBEZEN«. Spisal I. Sjergiev-Turgijev. Poslovenil dr. Gustav Gregorin. — Cena K 1.
5. »POLJUB«. Povest iz gorskega življenja češkega ljudstva. Spisala Karolina Světa. Poslovenil P. P. — Cena 80 vin.
6. »BESEDA O SLOVANSKEM OBREDNEM JEZIKU PRI KATOL. JUGO-SLOVANI«. (Malo odgovora na škofa Nagla poslovno pastirsko pismo v pouk slov. ljudstvu.) — Cena 80 vin.
7. »IGRALEC«. Roman iz spominov mladeniča. Ruski spisal F. M. Dostojevskij. Poslovenil R. K. — Cena K 1.60.
8. »JURKICA AGIČEVA«. Spisal Ksaver Sandor-Ojalski. Prevel F. Orel. Cena K 2.—.
9. »UDOVICA«. Povest iz 18. stoletja. Napisal I. E. Tomić Poslovenil Stefan Klavž. Cena K 1.60.
10. »JUG«. Historičen roman. Spisal Prokop Chocholoušek. Poslovenil H. V. Cena K 3.—.
11. »VITEZ IZ RDEČE HIŠE«. (Le Chevalier de Maisin rouge.) Roman iz časov francoske revolucije. Spisal Aleks. Dumas star. Prevel Ferdo Perhavec. — Cena K 2.50.

Velika zaloga v Trstu

Najcenejše ograje iz žične mreže, pohištvo, železno in iz medi dobavlja, kakor je dokazano, trdita

VALENTIN BERGMAN GRADEC

Podružnica Trst ul. Nuova št. 29.

Tel. 19-79. Osnik št. 1 samost.

HENRIK PREUER

Trst, ulica S. Lazzaro 20.

Tovarna pohištva in bambusa, indijskega trsja in protja.

Praktični in koristni darovi

za vsako priložnost.

MILJAVAC ANTON

zaloga vina na Proseku šte. 131

priloga p. n. občinstvu in gostilničarjem svojo najizbornejšo istrsko vino domačega pridelka iz Vrsara (Orsara).

Cena po dogovoru izven vsake konkurence.

Prodaje se od 1/2 hektolitra naprej.

IGNAZIO POTOČNIG

Trst, ul. Riborgo 28, vogal ul. Beccherie. (Podružnica, ul. Barriera vsohna 22.)

Velika zaloga oblek za moške in dečke. Specialiteta: suknje, alpagas, modre in črne. Otroške obleke od K 3 naprej. Modre in rumene delavske obleke. — Spodnje srajce in srajce vseh vrst. Velika zaloga blaga na meter ali obloke po meri, ki se izvršujejo najkvalitetneje in najsolidneje po najprimernejših cenah.

Velika zaloga in tovarna pohištva ANDREJ JUG - TRST

via S. Lucia 5.

via Fabbri 10.

Bogata in lepa izbora blaga in navadnega pohištva in tapetarij.

Teléfono 17-30

Svoji k svojim!

Oblastveno avtorizovana delavnica

PATRIZIO PITTARO

se je preselila v ul. Giacinto Gallina 6.

Napeljava električne razsvetljave, motorjev, telefonov, električnih zvoncev in strelododov. Zaloga potrebščin. Izbor ogija za električne svetilke. Točna izvršba. — Pl. čilo na obroke. — Brezplačni proračuni.

Prodajalna kemičnih predmetov in šip

Trst ulica Boschetto št. 2

(nasproti kavarni Olimpo)

Lasinica: Erminia udova Hoge.

Prva tržaška tovarna brusnih kamnov, smirka in „corundum“

G. Pilotti-Trst

Pisarna: Riva Pescatori 14, Tel. 15-25

Ivan Krže

Trst, Piazza S. Giovanni 1

Zaloga kuhinjskih in kletarskih potrebščin od lesa in ploščatih lesov: vreut, čebrovi in kad, ročniki, lopice, vrta, sit in brusilniški kolesi, jerski in metel ter mnogo drugih v to stroko spadajočih predmetov.

Priloga

svojo trgovino s kuhinjsko posodo vseh vrst: budi od porcelana, zemlje emalia, kositarja ali cinka nadalje pasamantore, kletke itd. Za gostilničarje pipe, kraglje, sesalje in steklene posode za vino.

Točne ure prodaja Emilio Müller

najuglednejša in najstarejša prodajalnica ur v Trstu, ulica S. Antonio (vogal ulice S. Nicolò)

Velika izbora

veržic, zlatih, srebrnih, kakor tudi stenskih ur vsake vrste i. t. d.

Ustanovljena l. 1829.

Skladišče ogija in drv

za gorivo petroleja in stavl. materiala

Josip Miceu

Trst, ulica S. Cilina 2. (Sv. Ivan) Tel. 2832

Glavna potniška agencija Vincenzo Leban

TRST - Via S. Nicolò št. 1 - TRST

Ustanovlj. l. 1898. Brzojavlj.: Leban - Trst

Amerika, Kanada, Avstralija, Afrika

Odpreda potnikov na vse strani sveta s železnico in z najhitrejšimi parniki čez Oceana za 5 do 6 dni i. s. Francoska črta iz Havre, Cunard-Linie iz Trsta, Harland Amerika Linie iz Rittersdama, Severn-Neim Lloyd iz Bremena.

Velika zaloga

vsakovrstnega pohištva

Aleksander Levi-Minzi

(Trdnica ustanovljena leta 1874).

Trst, ulica Rettori šte. 1

(Piazza Rosario-Palača Marenzi).

Caffé Nuovo

(NOVA KAVARNA)

Trst, Piazza Barriera-Settefontane

Prva udobnost. Bogata izbora častkov. Prvo vrsta. Hladila vseh vrst. Biljardi Seifert. TELEFON 15-81. Poleg kavarni se nahaja tudi kavarna BUFFET, kjer se prodajajo mizla jedila, vino in druzbevo pivo. Sprejema se naročila na dom. Priporočila se udnai

Franje Abram, lastnik.

Juraj Karaman

Trst, ulica Fonderia šte. 6

priporočila svoje

zalogo dalmatinskega vina

iz Omiša in sledeče svoje gosline:

v ul. Scorzeria šte. 4, v ul. Tintore 8, v ul. Valdirivo šte. 14, in Passo S. Andrea št. 40.

Ni boljše sredstvo za prebavo nego kozartek pristnega

pred ali po jedi!

Za pristni zeliščni destilat se Jamči.

Edini dobavnik in založnik za Primorsko in Dalmacijo

VEROSLAV PLESNIČAR - TRST

ul. Donizetti 3 - Telef. 126 R II.

Majstarejša in glavna potniška pisarna in denarna menjalnica

I. N. FERİĆ

TRST, Via Lazzaretto vecchio šte. 3

(nasproti Excelsior Palace-Hotel)

Odprava potnikov z najhitrejšimi parniki domačega društva iz Trsta in to v Ameriko in Kanado. Odhod vsako soboto, a v ponedeljkni odhod z železnico iz Trsta čez Havre, Bremen, Rotterdam in Antwerpen v New-York in dalje z ameriškano železnico do zaležnega mesta. Za najhitrejšo, najcenejšo in sigurno potovanje Jamči. Da mora vsakdo takoj opotovati, treba zagotoviti si mesto 22 K are. Vsa pojuzila pošilja brezplačno: gorionjenjena pisarna v Trstu.:

Odlikovana pekarna in sladničarna

MIKUSCH

Trst

Piazza San Francesco

d'Assisi 7

Prodaja moka I. vrste adice in prepečenec (biskviti) najb. blizh vrst, velika izbora bombonov, sveč kruh trikrat na dan izdajam z električnim strojem

Buteljke, fina desertna vina, dalmatinska in istrska vina z razprodajanjem, pivo v steklenicah. — Postrežba točna. :.

GOSTILNA MAX

Trst, via Petronio št. 2, (pri novem trgu).

Toč se istrsko vino po 72 v., na dom po 64 vin., od 5 litrov naprej po dogovoru; opoko po 96 vinar. Domače črno po K 1.04 in belo vino, dober kraski teran po K 1.20; vipavsko vino in Dreherjevo pivo. Točlo se tu tudi vsakovrstni likerji in žganje ter kava. Kuhinja vedno pripravljena z gorkimi in miznimi jedili. — Postrežba solidna

Karel Delami

po visokem c. kr. namestništvu

koncesijonirani zobotehnik

Trst, ulica Belvedere št. 4. III. n.

ORDINACIJA od 9 do 1 in od 2 do 4